
PRZEGLĄD POCZTOWY

KOMITET REDAKCYJNY:

GŁÓDKOWSKI JÓZEF, GUZOWSKI JAN, MACHALSKI RENÉ, OWSIONKA ANTONI, ROMAN JAKUB,
WASILEWSKI JAN.

W sprawach redakcyjnych udziela informacji Dr J. Wasilewski, Warecka, 16, tel. 555-20, wewn. 310.

---

13 KWIETNIA

1933

1938

DAJĄC WYRAZ UCZUCIOM SWOICH CZYTELNIKÓW I SWOIM WŁASNYM, REDAKCJA PRZEGLĄDU POCZTOWEGO SKŁADA PANU INŻ. EMIŁOWI KALIŃSKIEMU Z OKAZJI PIĄTEJ ROCZNICY SPRAWOWANIA URZĘDU MINISTRA POCZT I TELEGRAFÓW SERDECZNE GRATULACJE Z POWODU POWAŻNYCH REZULTATÓW PRACY, OSIĄGNIĘTYCH NA PRZESTRZENI OSTATNIEGO PIĘCIOLECIA, A BUDZĄCYCH SŁUSZNĄ DUMĘ CAŁEGO ZESPOŁU PRACOWNIKÓW RESORTU, JAK RÓWNIEŻ ŻYCZENIA DAŁSZYCH OWOCNYCH WYNIKÓW W PRACY DLA PAŃSTWA.

WAŻNIEJSZE PRACE RESORTU POCZT I TELEGRAFÓW W LATACH 1933–1938

CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA.

Rozwój poczty, telefonu i telegrafu wiąże się z ogólnymi warunkami rozwoju społeczno-ekonomicznego kraju.

Zmiany w zakresie koniunktury gospodarczej posiadają jednakże znaczenie dla działalności i polityki eksploatacyjnej poczt, telefonów i telegrafów wtedy, jeżeli długotrwałością i zasięgiem procesów ekonomicznych powodują głębsze i bardziej wszechstronne przemiany w układzie stosunków gospodarczych i społecznych.

Okres ostatniego 5-cio lecia, którego początek przypada na lata najgłębszej depresji gospodarczej, a ostatnie 3 lata charakteryzuje dość radykalny zwrot w kierunku poprawy stanu gospodarczego przez duże ożywienie obrotów, wymagał gruntownego przeanalizowania i rewizji podstaw organizacyjnych i eksploatacyjnych przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, opierając się na przemianach, jakie dokonały się w ciągu tego czasu w ogólnym układzie stosunków społecznych i gospodarczych.

Charakter i trwałość zmian, wywołanych przewlekłą depresją gospodarczą, a następnie konieczność przygotowania aparatu do zadań w okresie poprawy sprawiły, że ostatnie 5-ciolecie cechował wzmożony wysiłek organizacyjny przedsiębiorstwa zarówno w dziedzinie technicznej, jak i strukturze aparatu eksploatacyjnego, który z jednej strony rozwijał się po linii rozszerzenia i usprawnienia obsługi pocztowo-telekomunikacyjnej kraju, z drugiej zaś podniesienia rentowności przedsiębiorstwa, celem uzyskania odpowiednich środków na zaspokojenie zwiększonych potrzeb inwestycyjnych, bez uszczerbku przy tym dla wpływów do Skarbu Państwa.

Myślą przewodnią tej akcji stała się sprawa komercjalizacji poczt, telegrafów i telefonów, przesądzona w sposób pozytywny jeszcze w r. 1928 rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej o utworzeniu państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”.

W pracach nad skomercjalizowaniem przedsiębiorstwa rozróżniono dwie strony

zagadnienia komercjalizacji, a mianowicie stronę faktyczną komercjalizacji, wyrażającą się w oparciu eksploatacji o handlowe metody pracy oraz stronę formalną komercjalizacji, polegającą na realizacji tych warunków, które decydują o formie organizacyjnej instytucji poczt, telegrafów i telefonów, jako przedsiębiorstwa.

Komercjalizację faktyczną, jako najbardziej istotną, realizowano w pierwszym rzędzie, natomiast komercjalizację formalną, jako decydującą tylko o zewnętrznej formie przedsiębiorstwa, postawiono na planie drugim.

W wykonywaniu tak pomyślanej kolejności działań przeprowadzone zostały na przestrzeni lat 1933–1938 prace nad przeobrażeniem organizacji przedsiębiorstwa, rozszerzeniem sieci placówek pocztowo-telekomunikacyjnych, zaprowadzeniem służby listonoszów wiejskich, racjonalizacją pracy w urzędach, doksztalcaniem i zmianą psychiki pracowników w duchu handlowym, kalkulacją cen usług oraz zastosowano akcję propagandową w działalności przedsiębiorstwa, mającą na celu zbliżenie klienta do instytucji pocztowej i spopularyzowanie jej usług.

Prace nad przeobrażeniem organizacji przedsiębiorstwa zostały ukończone w r. 1935 wydaniem rozporządzenia Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 31 sierpnia 1935 r. o organizacji państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” oraz instrukcji organizacyjnej jednostek kierowniczych, wykonawczych i centralnych P. P. T. T.

Kierunek zmian w organizacji przedsiębiorstwa uwydatnił się przede wszystkim w znacznej decentralizacji czynności organizacyjnych, a zwłaszcza takich, które posiadają bezpośredni związek z lokalnymi właściwościami eksploatacji placówek i urzędów pocztowo-telekomunikacyjnych, co harmonizuje z różnorodnością potrzeb poszczególnych terenów eksploatacji zróżniczkowanych pod względem lokalnych warunków społecznych i gospodarczych na obszarze całego Państwa.

W praktyce oznaczało to częściowe przesunięcie dyspozycji eksploatacyjnej i nadzoru

technicznego z nielicznych, a zatem i odległych dyrekcyj okręgów poczt i telegrafów na urzędy obwodowe, bliskie swoich terenów i potrzeb, obejmujące zasięgiem dokładnie teren jednego powiatu, oraz na rejonowe urzędy telefoniczno-telegraficzne, zajmujące się budową i nadzorem urządzeń technicznych.

Następstwem tak pomyślanych prac or-

Dla zrealizowania tej koncepcji, poza zwiększeniem sieci placówek p.-t., przeprowadzono: 1) akcję zaprowadzenia listonoszów wiejskich, 2) akcję zwiększenia punktów sprzedaży znaczków pocztowych, 3) inowację listów pocztowych i 4) obniżkę opłat abonamentowych radiofonicznych dla aparatów bezlampowych.

ganizacyjnych było zbliżenie poczty do klienta, a w szczególności szersze objęcie obsługą p. i t. terenów, które dotychczas w znacznym stopniu pozostawały poza zasięgiem jej oddziaływania, t. j. obszarów gmin wiejskich.

Służbę listonosza wiejskiego wprowadzono na obszarach województw centralnych i południowych. Nie objęto dotychczas obszarów województw: białostockiego, wileńskiego (z wyjątkiem powiatu wileńsko-trockiego),

nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego. Do końca lipca 1936 r. służba listonosza wiejskiego obejmowała obszar 47 188 km², obecnie obszar ten został rozszerzony i wyraża się cyfrą 237 766 km².

Rozszerzenie sieci listonoszów wiejskich na województwa centralne i południowe dało zatrudnienie 3 428 pracownikom i przyczyniło się znakomicie do usprawnienia obsługi pocztowej na wsi.

Uzupełnieniem pracy listonoszów wiejskich w zakresie obsługi pocztowej wsi jest pozyskanie sołtysów gromad wiejskich, zwłaszcza na tych terenach, gdzie służby listonoszów wiejskich jeszcze nie zaprowadzono, do sprzedaży znaczków pocztowych, opróżniania skrzynek i dostarczania korespondencji do najbliższych placówek pocztowych. Praca sołtysów posiada oczywiście charakter najzupełniej dobrowolny, podyktowany interesami gromady.

Podobny charakter posiadało również wprowadzenie listu pocztowego, który między innymi udogodnieniami miał na celu usunięcie trudności zaopatrzenia się w papier listowy na wsi, a jednocześnie nauczyć niewyrobioną ludność wiejską prawidłowego adresowania, co z kolei ma wpływ bardzo dodatni na prace sortowni przesyłek pocztowych.

Łagodzenie skutków zubożenia wsi, a w szczególności konieczność zapobiegania, aby zjawisko to nie odbiło się na poziomie kulturalnym szerokich rzesz ludności wiejskiej, przez uniemożliwienie korzystania im ze współczesnych zdobyczy cywilizacyjnych, pociągnęło za sobą obniżenie abonamentu radiofonicznego na aparaty bezlampowe na 1 zł.

Z uwagi na to, że elektryfikacja kraju w małym stopniu dotychczas obejmuje wieś, aparaty bezlampowe są typowymi aparatami, którymi mogą posługiwać się szerokie rzesze niezamożnej ludności rolniczej i robotniczej.

Zróżniczkowanie opłat radiofonicznych pod kątem rodzaju używanego sprzętu radioodbiorniczego dało bardzo dodatnie wyniki, czego wyrazem, poza ogólnym przyrostem liczby abonentów, jest osiągnięcie w wielu przypadkach całkowitej radiofonizacji poszczególnych wsi.

Równoległe do tych poczynań prowadzono prace nad inwentaryzacją majątku przedsiębiorstwa i zmianą rachunkowości w sensie przejścia z rachunkowości typu kameralnego na rachunkowość handlową, w celu dopełnie-

nia formalnego niejako warunku komercjalizacji poczty, telefonu i telegrafu.

W rezultacie z dniem 23 września 1936 r. wprowadzona została w życie instrukcja o inwentaryzacji i oszacowaniu majątku przedsiębiorstwa, w ramach której dokonano inwentaryzacji majątku oraz z dniem 1 kwietnia 1937 r. wprowadzone zostały w życie nowe, oparte na zasadach handlowych przepisy rachunkowo-kasowe i według stanu na dzień 1 kwietnia 1937 r. zestawiony został pierwszy bilans otwarcia, dołączony do planu finansowo-gospodarczego państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” na rok 1938/39.

Całokształt prac, dokonanych w okresie ostatniego 5-cio lecia, a przedstawiony powyżej w najogólniejszej syntezie, wypełnił żywą treścią pojęcie komercjalizacji poczty, telefonu i telegrafu, postanowione rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o utworzeniu państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, które w art. 1 postanawia, że „przedsiębiorstwo winno być prowadzone według zasad handlowych z uwzględnieniem potrzeb Państwa i interesów gospodarstwa społecznego”.

W ten sposób rok 1936/37 zamknął pewien etap w ewolucji poczty, telefonu i telegrafu w Polsce, którego myślą przewodnią była komercjalizacja.

Pamiętać jednak należy, że proces komercjalizacji sam przez się wyklucza wszelkie pierwiastki skostnienia i w tym sensie nigdy nie może być uznany za skończony, ulegać bowiem musi ciągłemu przystosowaniu przedsiębiorstwa do warunków gospodarczych kraju i ciągłemu doskonaleniu organizacyjnemu aparatu przedsiębiorstwa w ten sposób, aby nadążyć za zmieniającymi się warunkami i potrzebami życia gospodarczego i społecznego.

Pogłębienie zatem zasad gospodarki i polityki eksploatacyjnej, w jakich się idea komercjalizacji wyraziła, jak również wyciągnięcie dalszych konsekwencji z faktu komercjalizacji, wyznaczać będzie kierunek następnego etapu rozwojowego.

ORGANIZACJA.

Celem prac organizacyjnych było osiągnięcie po przez racjonalizację pracy, powiązań organizacyjnych i uproszczenie manipulacji w ich całości kształcie, zmniejszenie kosztów eksploatacji poczt, telefonów i telegrafów, a po przez zmniejszenie kosztów stworzenie możliwości materialnych dla rozbudowy obsługi pocztowo-telekomunikacyjnej kraju, a inwestycji technicznych w szczególności.

Prace organizacyjne w pierwszej połowie ostatniego pięciolecia t.j. w latach 1933—1934 r. szły w kierunku przystosowania aparatu pocztowego do ówczesnej koniunktury gospodarczej przez zmiany i inowacje w organizacji sieci pocztowo-telekomunikacyjnej.

Istniejąca bowiem wówczas sieć pocztowo-telekomunikacyjna okazała się zbyt kosztowną wobec spadku obrotów pocztowych, wywołanego kryzysem ekonomicznym i obniżenia się dochodowości państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”. Dlatego też wysiłki organizacyjne zmierzały w kierunku zmniejszenia wydatków przez zastąpienie droższych jednostek organizacyjnych tańszymi. W praktyce wyraziło się to w przesunięciu większych urzędów pocztowo-telekomunikacyjnych (agencji) do niższych klas, (stopni), wzgl. przez przemianę urzędów najmniejszych na agencje.

Obok jednostek organizacyjnych o pełnym zakresie działania wprowadzono do eksploatacji nowe jednostki organizacyjne o mniejszym zakresie działania jak oddziały urzędów pocztowych w domach handlowych, bankach, kolekturach i t. p., kioski, poczty hotelowe, poczty peronowe, kolejowe i autobusowe oraz poczty ruchome na targach, jarmarkach, odpustach, a wreszcie rozszerzono zakres czynności (usług) wykonywanych przez listonoszów, a zwłaszcza przez listonoszów wiejskich, którzy spełniają rolę niejako ruchomych agencji pocztowych.

Uruchomienie takich jednostek eksploatacyjnych pozwoliło, na wydatne uzupełnienie istniejącej sieci pocztowej, a tym samym na ułatwienie klientom korzystania z usług pocztowo-telekomunikacyjnych—przy zmniejszonych kosztach eksploatacyjnych przedsiębiorstwa.

W roku 1934 przepracowano, a następnie wprowadzono w życie we wszystkich okręgach nową organizację służby telekomunikacyjnej.

W miejsce istniejących urzędów teletechnicznych i urzędów telefonicznych wzgl. telegraficznych uruchomiono w poszczególnych okręgach urzędy telefoniczno-telegraficzne, w Warszawie urząd telekomunikacyjny, przy czym, aby podnieść wydajność eksploatacyjną i sprawność działania inwestycji technicznych, połączono organizacyjnie dział służby teletechnicznej (budowa i konserwacja urządzeń) z działem służby eksploatacyjnej w zakresie telefonów i telegrafów, podporządkowując te dwie dziedziny jednolitemu kierownictwu.

Poprawa stosunków gospodarczych w drugiej połowie okresu sprawozdawczego pozwoliła na zmianę polityki w zakresie rozbudowy sieci

pocztowo-telekomunikacyjnej w kierunku zwiększenia ilości jednostek eksploatacyjnych o pełnym zakresie działania — zwłaszcza zaś w ośrodkach większych jak: Warszawa, Łódź i t. p.

Wzmózona potrzeba rozwoju sieci pocztowej wpłynęła na zmianę dotychczasowego systemu rozszerzania sieci, który polegał na zatwierdzeniu indywidualnych wniosków o uruchomienie jednostek eksploatacyjnych, w kierunku bardziej planowego ujęcia tego zagadnienia. Obecnie Dyrekcje opracowują roczne plany rozwoju sieci, które podlegają zatwierdzeniu przez Ministerstwo, a następnie realizowane są przez Dyrekcje we własnym zakresie działania.

Prace organizacyjne w zakresie rozwoju sieci pocztowo-telekomunikacyjnej w tym okresie przyczyniły się przede wszystkim do zagęszczenia sieci jednostek eksploatacyjnych na obszarach, na których sieć ta jest stosunkowo rzadka, następnie w kierunku rozbudowy sieci w okolicach podmiejskich Warszawy oraz w kierunku rozbudowy sieci na terenach województw południowych i południowo-wschodnich w związku ze zmianą ustroju gminnego.

W okresie lat 1933—1938 sieć pocztowo-telekomunikacyjna została bardzo wydatnie rozbudowana, jak to wykazuje poniższe zestawienie:

	1.IV.1933	1.IV.1938
urzędy	1416	1250
agencje	2356	2855
pośrednictwa	777	616
oddziały	—	20
kioski	—	10
poczty peronowe	—	63
Razem:	4549	5014

Ogólna ilość jednostek organizacyjnych wzrosła w tym czasie o 465 jednostek mimo, że rozwój sieci w latach 1933—1934 był hamowany niepomyślną sytuacją gospodarczą kraju.

Wzrost ilości agencji znajduje swe uzasadnienie w tym, że formy organizacyjne jednostek eksploatacyjnych spełniają w zakresie świadczonych usług te same zadania, co urzędy, a przy tym są tańsze w eksploatacji.

Jednocześnie z rozbudową sieci pocztowej zwrócono baczniejszą uwagę na usprawnienie służby doręczeń. Przeprowadzona przez wszystkie dyrekcje, na podstawie wydanych przez Ministerstwo wytycznych rewizja organizacji służby doręczeń dała w rezultacie znaczne usprawnienie tej służby przez zwiększenie ilości doręczycieli, odpowiedni układ rejonów i zmniejszenie długości chodów doręczycielskich.

W większych miastach zainstalowano specjalne skrzynki pocztowe dla korespondencji miejscowej dla przyspieszenia doręczenia tej korespondencji, przy czym położono nacisk na realizowanie zasady, aby przesyłki miejscowe, wrzucone do skrzynek przed godz. 16, były jeszcze tego samego dnia doręczone.

Poza usprawnieniem służby doręczycielskiej w miastach podniesiono sprawność służby doręczeń w zamiejscowych obszarach pocztowych przez rozszerzenie sieci listonoszów wiejskich.

W zakresie wewnętrznej organizacji placówek pocztowo-telekomunikacyjnych przeprowadzono bardziej racjonalny podział czynności, zwłaszcza t. zw. okienkowych i w ogóle usprawnienie obsługi publiczności; w wewnętrznej zaś pracy jednostek eksploatacyjnych po przez stopniowe ujednostajnienie, upraszczanie i ograniczanie ilościowe druków manipulacyjnych i rachunkowych osiągnięto znaczną redukcję rozmiarów marnotrawstwa pracy.

Doniosłe znaczenie postępu technicznego dla organizacji służby telekomunikacyjnej sprawiło, że na początku r. 1934 został powołany do życia Państwowy Instytut Telekomunikacyjny „PIT” którego zadaniem jest prowadzenie prac naukowo-badawczych i technicznych z dziedziny telekomunikacji i dziedzin pokrewnych, oraz techniki pocztowej, z uwzględnieniem potrzeb obrony Państwa.

W zakresie badawczo-technicznym w dziedzinie telekomunikacji zaprojektowano, opracowano, wykonano i zainstalowano cały szereg urządzeń, a między innymi urządzenia telefonii prądami wielkiej częstotliwości, telefonii nośnej jednokrotnej i trój-krotnej o łącznej długości połączeń — realizowanych przy pomocy tej telefonii ok. 4 500 km; wykonano aparaturę telegrafii wielokrotnej harmoniczną i podakustyczną, dającą połączenia telegraficzne dwustronne na odcinkach o łącznej długości ok. 5 000 km; 6 zegarów automatycznych podających czas abonentom sieci telefonicznej; centrali półautomatyczne i towarzyskie dla ruchu wiejskiego i podmiejskiego; urządzenia prostownikowe do zasilania central teletechnicznych; urządzenia do bezpośredniego wybierania abonentów w ruchu międzynarodowym; urządzenia wzbudające dla polskich stacji radiofonicznych, służące do utrzymania stałości częstotliwości; doświadczalną instalację na falach ultrakrótkich; doświadczalną aparaturę telewizyjną; zegar kwarcowy o wielkiej regularności ruchu; szereg przyrządów pomiarowych dla potrzeb eksploatacji telekomunikacyjnej i laboratoriów.

Prowadzono prace adaptacyjne w dziedzinie wzmacniaków telefonicznych; przedstawiono szereg zagadnień z dziedziny teletechniki i radiotechniki; zorganizowano laboratoria w różnych dziedzinach prac jak np.: materiałów magnetycznych, piezoelektrycznych, lamp elektronowych, elektroakustyki; wykonano bieżące prace probiercze z tych dziedzin, prowadzono regularną kontrolę nadawców radiostacji polskich.

W zakresie działalności naukowo-publicystycznej ogłoszono wiele prac w fachowej literaturze polskiej i obcej, wydawano dwumiesięcznik naukowo-techniczny „Wiadomości i prace PIT” oraz publikację informacyjną „Przegląd Prasy Telekomunikacyjnej.”

W zakresie prac normalizacyjnych PIT opracowywał normy dla Rady Teletechnicznej przy Ministrze Poczty i Telegrafów.

W skład organizacji PIT wchodzi Wydział Techniki Pocztowej, którego zadaniem jest pro-

wadzenie prac nad zagadnieniami zastosowania urządzeń technicznych w eksploatacyjnej służbie p.-t. i racjonalizacją sprzętu biurowego.

Wydział ten jest załączkiem przyszłego Zakładu Techniki Pocztowej, projektowanego jako centralna jednostka organizacyjna.

Zakład ten miałby za zadanie przepracowanie w szerszej skali zagadnień związanych z unowocześnieniem urządzeń pocztowych tak w zakresie racjonalizacji sprzętu pocztowego, mechanizacji ruchu pocztowego (transportery, automaty, poczta pneumatyczna i urządzenia pokrewne) jak i racjonalizacji pocztowego taboru przewozowego zainteresowania przemysłu krajowego potrzebami techniki pocztowej.

Śledząc rozwój sieci p.-t. na przestrzeni ostatnich lat można stwierdzić, że rozwój ten był uzależniony od momentów związanych:

1. z ogólną sytuacją gospodarczą,
2. z sytuacją finansową przedsiębiorstwa,
3. z zakresem usług p.-t.
4. z zasadami organizacyjnymi w działalności P.P.T.T.

Analizując cyfry odzwierciedlające stan faktyczny sieci i konfrontując je z ilością mieszkańców i kilometrów kwadratowych przypadających na jedną placówkę, jakkolwiek na przestrzeni ubiegłych lat obserwować można stosunkowo duży postęp, to jednak w porównaniu do sieci p.-t. innych państw europejskich zajmuje Polska pod tym względem dość dalekie miejsce (pod względem gęstości sieci na 23 miejscu, pod względem ilości mieszkańców przypadających na 1 placówkę na 29 miejscu).

Przyczyna tego stanu leży przede wszystkim w stosunkowo małym jeszcze zapotrzebowaniu na usługi p.-t., wynikającym ze struktury gospodarczej kraju i dużego procentu ludności wiejskiej.

Tempo rozwoju sieci p.-t. będzie uzależnione przede wszystkim od skali wzrostu obrotów p.-t., nie mniej jednak wpływ na rozwój sieci będą musiały odgrywać i względy natury organizacyjnej, które muszą zdążyć na spotkanie zwiększonego zapotrzebowania na usługi p.-t.

Zakres terytorialny placówki, wyznaczonej do obsługi klienta, nie może być zbyt duży, ludność powinna mieć zapewniony łatwy dostęp do placówki. Przy założeniu, że 1 placówka powinna obsługiwać teren nie większy jak 55 km, i ilość mieszkańców nie większą jak 5 000 poza terenem miast, otrzymamy, że sieć powinna wyrazić się w cyfrze 7 000 placówek.

Największe potrzeby w kierunku zagęszczenia sieci placówek p.-t. wykazują obszary województw: warszawskiego, łódzkiego, lubelskiego, kieleckiego i białostockiego, gdzie sieć w stosunku do struktury gospodarczej tych województw jest jeszcze stosunkowo rzadka.

* * *

POLITYKA TARYFOWA.

Prace nad komercjalizacją i organizacyjne, obok podniesienia wewnętrznej sprawności apa-

ratu przedsiębiorstwa, miały na celu zwiększyć dochodowość poszczególnych działów służby eksploatacyjnej i zbliżyć instytucje do publiczności przez umiarkowaną propagandę oraz zapoczątkowanie całego szeregu udogodnień, których brak dawał się odczuwać.

W celu zwiększenia wyników finansowych, podjęte zostały prace, zmierzające do redukcji usług bezpłatnych i niepełnopłatnych przedsiębiorstwa.

W wyniku tych prac wprowadzono opłaty za urzędowe listy zwykłe i polecane władz i urzędów państwowych oraz ograniczono ilość władz i instytucji, korzystających ze stawek opłat dla korespondencji urzędowej. Niezależnie od tego wprowadzono opłaty za wypłatę emerytur skarbowych, rent ubezpieczeniowych, inwalidzkich i t. d., które obecnie stanowią znaczną pozycję w dochodach przedsiębiorstwa.

Zrealizowanie częściowe zasady odpłatności świadczeń na rzecz instytucji publicznych umożliwiło przeprowadzenie obniżki tariff pocztowych, telegraficznych i telefonicznych z dniem 1 października 1934 r. Obniżka ta w stosunku do poprzednio obowiązującej taryfy wyniosła w dziale opłat pocztowych—20%, w dziale opłat telefonicznych—15%, w dziale opłat telegraficznych—około 5% i dała poważną ulgę życiu gospodarczemu.

Rewizja taryfy nie ograniczyła się tylko do obniżenia stawek taryfowych, lecz równocześnie wniosła cały szereg opłat dodatkowych.

Z dniem 1 sierpnia 1935 r. obniżono opłaty za przewóz lotniczy przesyłek listowych w kraju od 50% do 75% oraz paczek tak w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym, przy czym opłatę za przewóz paczek w kraju obniżono z 75 gr na 30 gr za 1 kg wagi.

Od dnia 1 stycznia 1936 r. ponownie obniżono szereg opłat pocztowych, jak za przesyłanie paczek do miejscowości nadmorskich prawie o 50%, za przewóz przesyłek drogą powietrzną, za próbki towarów, czasopisma oraz za szereg świadczeń dodatkowych.

W lipcu 1937 r. wydano nową taryfę pocztowo-lotniczą, przeprowadzając zniżkę stawek w komunikacji z krajami poza europejskimi dla przesyłek listowych i paczek.

Aby zrównać w zakresie korzystania z usług pocztowych wieś z tymi miejscowościami, gdzie istnieją placówki pocztowe, od dnia 1 października 1937 r. zniesiono dodatkowe opłaty za przyjęcie przesyłki poleconej, paczki, przekazu pocztowego i przekazu rozrachunkowego przez listonosza wiejskiego.

W obrocie telefonicznym obniżono znacznie opłaty za instalację, przeniesienie, zdjęcie i ponowne założenie aparatu telefonicznego oraz zmieniono sposób obliczania opłat za rozmowy międzymiastowe przez zastąpienie przy rozmowach, trwających ponad 3 minuty jednostki trzyminutowej—jednominutową, co stanowiło za-

razem wydatną zniżkę opłat za rozmowy międzymiastowe.

Ponadto opracowano i wprowadzono w życie nową taryfę dla okręgowej sieci warszawskiej, Górnośląska i Zagłębia Dąbrowskiego.

Od dnia 1 października 1937 r. obniżono w granicach od 10—20% abonamentowe opłaty ryczałtowe za aparaty telefoniczne, zaliczone do III kategorii t.j. zainstalowane w lokalach publicznych oraz w lokalach, w których aparat jest dostępny dla publiczności, a więc w hotelach, restauracjach i t.p. oraz zniżono koszty ogólne przy wykonywaniu budowy lub przeróbek urządzeń telefonicznych, które dotychczas wynosiły 75% kosztów robocizny na 25% tych kosztów.

Na sieciach eksploatowanych przez Polską Akcyjną Spółkę Telefoniczną z dniem 1 października 1937 r. zniżono opłaty abonamentowe w Warszawie, Łodzi i Lwowie w taryfie A z 13 zł na 12 zł oraz w Lublinie, Borystawiu i Drohobyczu z 1 zł na 10 zł. Jednocześnie w tych miejscowościach oraz w Bydgoszczy dla abonentów płacących wedłuz taryfy A obniżono opłaty za rozmowy ponadkontyngentowe z 8 na 7 gr. W taryfie B na sieciach w Warszawie, Łodzi i Lwowie obniżono opłatę stałą z 20 zł na 18 zł.

W kwietniu 1938 r. obniżono opłaty za przewóz powietrzny przesyłek pocztowych w obrocie międzynarodowym o około 10%.

W opłatach radiofonicznych z dniem 1 listopada 1936 r. przeprowadzono zasadniczą reformę taryfy, ustalając stawki opłat zróżniczkowane w zależności od miejsca zainstalowania odbiornika i rodzaju sprzętu radiofonicznego, zniżając równocześnie opłatę za aparaty bezlampowe z 3 zł na 1 zł miesięcznie. Od dnia 1 października 1937 r. wprowadzono zniżkę opłat za odbiorniki zainstalowane w zakładach naukowych, wychowawczych, leczniczych i dobroczynnych, utrzymywanych z funduszy publicznych i społecznych, polegającą na tym, że instytucje te opłacają abonament w wysokości 36 zł, względnie 12 zł rocznie za każdy odbiornik, bez względu na ilość posiadanych punktów odbiorczych, podczas kiedy według poprzednio obowiązującej taryfy, niezależnie od odpowiedniej opłaty za odbiornik, opłacały one jeszcze za punkty odbiorcze zainstalowane w każdej innej izbie, aniżeli odbiornik—12 zł rocznie.

* * *

POCZTA

Rozszerzenie zakresu czynności, wykonywanych przez pocztę, znalazło swój wyraz w zaprowadzeniu szeregu nowych usług i udogodnień.

W celu umożliwienia inkasa drobnych należności, wprowadzono zlecenia inkasowe początkowo do 50 zł, a następnie do 2 000 zł.

Ponadto wprowadzono miejscowe zlecenia wekslowe oraz za opłatą 15 gr drobne zlecenia miejscowe do 5 zł.

Wydano nowe przepisy o zleceniach pocztowych, uzgodnione z nowym prawem wekslowym,

które poza szeregiem udogodnień dla zleceniodawców i uproszczeń manipulacyjnych, zawierają inowację, polegającą na dopuszczeniu częściowej zapłaty każdego dokumentu wierzytelnościowego oraz nieprotestowaniu wekslu przeznaczonego do protestu w razie częściowej zapłaty na zarządzenie zleceniodawcy.

W zakresie protestowania weksli rozszerzono uprawnienia placówek pocztowych przez zwiększenie ilości urzędów, które mają prawo protestowania weksli na kwoty nieograniczone oraz przez upoważnienie urzędów i agencji, we wszystkich miejscowościach województw: kieleckiego, krakowskiego, lubelskiego, łwowskiego, łódzkiego, pomorskiego, poznańskiego, stanisławowskiego, śląskiego, tarnopolskiego i warszawskiego w pozostałych zaś województwach w tych miejscowościach, w których ma siedzibę urząd lub agencja pocztowa, oraz w tych, które są obsługiwane przez listonoszów wiejskich, podwyższając zarazem kwotę takich weksli z 200 zł na 2 000 zł.

Kwotę przekazu pocztowego i telegraficznego podniesiono z 2 000 zł na 5 000 zł.

Dopuszczono przesyłanie paczek żywnościowych do wagi 20 kg i nadawanie ich jako ochronnych oraz przewidziano możliwość uiszczania opłat za doręczenie paczek przy nadawaniu.

Wydano nowe przepisy gazetowe, które wprowadziły lepszą obsługę prasy i czytelników i równocześnie uprościły manipulację. Nową usługą w służbie gazetowej jest sprzedaż czasopism przez pocztę, która ma na celu szerzenie czytelnictwa wśród najszerszych warstw społeczeństwa, a ponadto, gdy wydawca lub kolporter nie ma możliwości korzystania bezpośrednio z usług poczty—dopuszczono rozsyłkę czasopism i wydawnictw autobusami.

Do usprawnienia służby przyczyniły się nowe przepisy pocztowo-celne, o poczcie lotniczej i o opłacaniu przesyłek listowych za pomocą maszyn.

Dla ułatwienia zakupu znaczków pocztowych i druków płatnych przez publiczność, celem zwiększenia ilości punktów sprzedaży znaczków, podwyższono prowizję za sprzedaż z 1% na 2% oraz wprowadzono ułatwienia manipulacyjne dla sprzedawców znaczków.

Poza tym wprowadzono sprzedaż znaczków pocztowych i druków płatnych przez wszystkich doręczycieli przesyłek pocztowych oraz sprzedaż znaczków stemplowych i blankietów wekslowych przez listonoszów wiejskich.

W obrocie zagranicznym podjęto wymianę przekazów zwykłych i telegraficznych: z Argentyną, Austrią, Belgią, Czechosłowacją, Danią, Estonią, Finlandią, Francją i Algierem, Grecją, W. M. Gdańskiem, Hiszpanią, Holandią, Iranem, Japonią, Luksemburgiem, Łotwą, Niemcami, Mandzurią, Marokiem, (strefa francuska), Norwegią, Watykanem, Szwecją, Szwajcarią, Tunisem, Węgrami i Włochami—oraz przesyłek pocztowych za pobraniem: z Algierem, Austrią, Belgią, Czechosłowacją, Chinami, Danią, Egiptem, Estonią, Finlandią, Francją, Holandią, Islandią, Japonią, Luksembur-

giem, Łotwą, Marokiem (strefa francuska), Watykanem, Portugalią, Szwajcarią, Szwecją, Tunisem, Włochami, Węgrami, W. Brytanią i Kanadą. W końcu miesiąca marca 1938 r. poczyniono pierwsze kroki dla nawiązania stosunków pocztowych z Litwą.

Ponadto w toku są prace zmierzające do nawiązania bezpośredniej wymiany paczek z Palestyną i Rosją Sowiecką oraz do nawiązania bezpośredniej wymiany przekazów z Palestyną i Meksykiem.

Wykorzystując bezpośrednie połączenie morskie i powietrzne Polski z zagranicą zawarto umowy z przedsiębiorstwami żegludowymi Linia Gdynia—Ameryka, P. L. L. „Lot” i „Air France” oraz nawiązano bezpośrednią współpracę z „Deutsche Lufthansa”, co zapewnia sprawniejszy i szybszy przewóz poczty.

W dziale filatelistyki uporządkowano obieg znaczków i ustalono zasady polityki filatelistycznej. Obieg znaczków, z 48 w roku 1934 sprowadzony został w r. 1937 do 15 znaczków opłaty.

W r. 1935 przystąpiono do wydania nowej serii znaczków pocztowych, składającej się z 11 znaczków, przy czym znaczki wykonano najdoskonalszą techniką graficzną—stalorytniczo-wkłęśtodrukową. Wskutek tych zmian polskie znaczki pocztowe zajęły pod względem wykonania jedno z czołowych miejsc w skali światowej, czego wyrazem było zainteresowanie obcych rządów polską produkcją znaczków.

Poza produkcją znaczków na normalne potrzeby eksploatacji o motywach krajoobrazowo-turystycznych wydano specjalne znaczki dla upamiętnienia momentów o znaczeniu ogólnopolskim i historycznym, jak np. uczczenie pamięci I Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, 10-lecia sprawowania urzędu Prezydenta R. P. przez Prof. D-ra I. Mościckiego, rocznicy wymarszu Legionów w pole, pobytu J. K. M. Króla Rumunii Karola II i 150-lecia Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

W r. 1936 zapoczątkowano prace zmierzające do wydania w r. 1938, z okazji 20-lecia odzyskania Niepodległości, nowej serii znaczków pocztowych, o motywach historycznych.

Przy rozrachunkach z obcymi rządami przez wprowadzenie rachunków szczegółowych częściej sporządzanych uzyskano wcześniejsze otrzymanie należności od obcych rządów.

W zakresie przewozu poczty poddano rewizji wszystkie dotychczasowe kursy pocztowe, a w szczególności połączenie pocztowe z ośrodkami przemysłowymi, lotniskowymi i uzdrowiskami. Rozszerzono współpracę z koleją przez stosowanie w szerokim zakresie przewozu poczty listowej przez konduktorów bagażowych. Dla ambulansów mniej obciążonych zostały przeznaczone wagony pocztowe lżejsze lub wagony pocztowo-bagażowe, zastępujące w tym samym pociągu oddzielne wagony pocztowe i bagażowe.

Celem uzupełnienia taboru pocztowego na kolejach, opracowano nowe typy wagonów pocztowych.

wych i przedziałów pocztowych w wagonach kolejowych (wagony pocztowo-bagażowe), a mianowicie:

- 1) Nowy typ wagonu pocztowego, czteroosiowego, żelaznej konstrukcji. Wewnętrzna długość wagonu wynosi 20 m, waga własna—45 ton, ładowność 16 ton. Wagony te są zaopatrzone w najnowsze urządzenia, oświetlenie elektryczne i wentylatory elektryczne. Posiadają urządzenia przystosowane do pracy dla 3—5 pracowników umysłowych i odpowiedniej liczby pracowników niższych. Wagony przeznaczone są na szlaki o silnym ruchu. Mogą kursować we wszystkich pociągach.
- 2) Nowy typ wagonu dwuosiowego o żelaznej konstrukcji. Długość wagonu wynosi 12 m, waga własna 24 ton, ładowność 6 ton. Wagon posiada oświetlenie elektryczne i wentylatory elektryczne. Urządzenie przystosowane jest do pracy dla 1—3 pracowników umysłowych i odpowiedniej liczby pracowników niższych. Przeznaczone są na szlaki o średnim ruchu. Mogą kursować w pociągach o szybkości do 100 km/godz.
- 3) Nowy typ przedziału pocztowego w wagonie kolejowym, багаżowym (wagony pocztowo-bagażowe) żelaznej konstrukcji. Długość przedziału pocztowego wynosi 10 m. Urządzenie przedziału jest przystosowane do pracy dla 1—2 pracowników umysłowych i odpowiedniej liczby pracowników niższych. Przeznaczone są na szlaki o słabszym ruchu, a mogą kursować w pociągach pośpiesznych.

W powyższym okresie wybudowano 10 wagonów, czteroosiowych i 20 wagonów dwuosiowych. Oprócz tego przebudowano na wagony pocztowo-bagażowe 6 czteroosiowych wagonów kolejowych (bagażowych) i 10 czteroosiowych wagonów pocztowych.

Przeprowadzono akcję zmierzającą do racjonalnego wykorzystania kursów autobusowych do przewozu poczty. Akcja ta doprowadziła do ujednostajnienia warunków przewozu poczty autobusami na całym obszarze kraju i przyczyniła się do uporządkowania tych przewozów i znacznego ich rozwoju. Porównując miesięczny przebieg autobusów przewożących pocztę w grudniu 1934 r. (292 460 km) do takiego przebiegu w grudniu 1937 r. (605 305 km), okazuje się, że przewóz poczty autobusami wzrósł w tym czasie o 107%.

Poza tym zwiększono w wielu placówkach częstotliwość wymiany poczty oraz przeprowadzono planową akcję, zmierzającą do zmotoryzowania taboru do przewozu poczty i opróżniania skrzynek pocztowych w miastach i miejscowościach o charakterze uzdrowiskowo-turystycznym.

W dziale poczty lotniczej na podstawie ostatnich zarządzeń w obrocie wewnętrznym cała korespondencja zwykła (listy i kartki) oraz paczki pilne, które przez przewóz lotniczy osiągają przyspieszenie w doręczeniu, są przewożone drogą lotniczą bez osobnej dopłaty za przewóz lotniczy.

Rozszerzając stopniowo ramy takiego przewozu, na obrót międzynarodowy w roku 1936 zorganizowano przewóz zwykłych listów i kartek w obrocie z Palestyną na nowo uruchomionej linii lotniczej polskiej Warszawa—Lydda bez dopłaty w odniesieniu do przesyłek, których waga nie przekracza 10 g.

Ta inowacja polskiego Zarządu spotkała się z życzliwym przyjęciem przez europejskie Zarządy pocztowe.

Od roku 1937 poszczególne zarządy europejskie stopniowo rozszerzają przewóz lotniczy na korespondencję zwykłą bez dopłaty, o ile przez to osiąga się przyspieszenie w doręczeniu. Polski zarząd pocztowy, realizując tę zasadę od jesieni 1937 r. zapoczątkował przewóz powietrzny korespondencji bez dopłaty z Warszawy do stolic lub głównych miast Estonii, Finlandii, Francji, Italii, Holandii, Portugalii, Szwajcarii i Wielkiej Brytanii.

W czerwcu 1937 r. Zarząd pocztowy polski wziął udział w Europejskiej Konferencji przygotowawczej pocztowo-lotniczej, która rozpatrywała zagadnienie przewozu poczty zwykłej bez dopłaty w obrocie między wszystkimi krajami europejskimi. W rezultacie tej Konferencji Zarząd polski zorganizował w r. 1937 przewóz poczty zwykłej bez dopłaty na kilku najważniejszych szlakach europejskich.

* * *

TELEKOMUNIKACJA

Prace inwestycyjne w dziale teletechnicznym objęły:

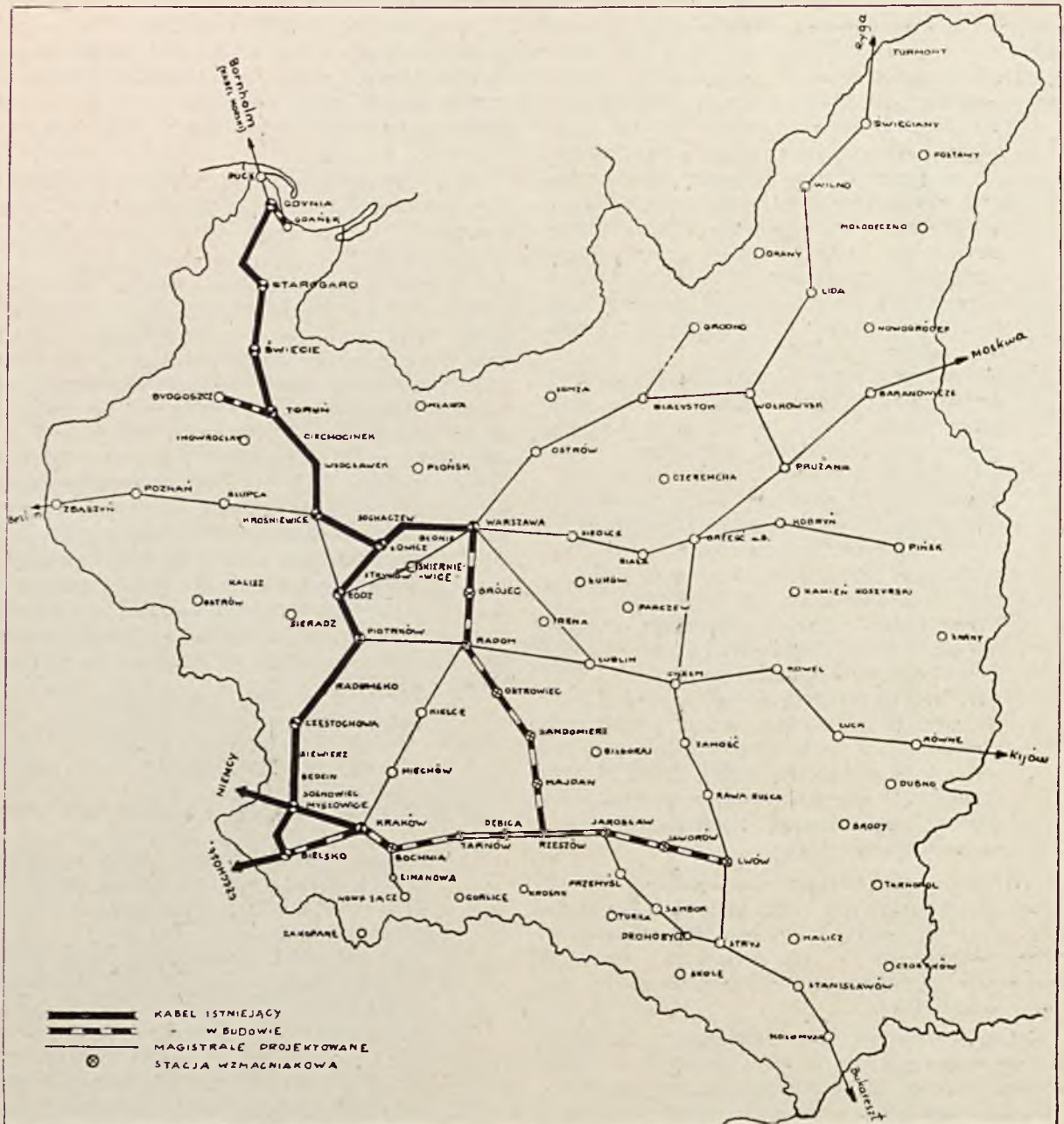
- a) budowę dalekosiężnych kabli telefonicznych w relacjach pomiędzy najważniejszymi ośrodkami życia gospodarczego i społecznego kraju;
- b) usprawnienie i rozszerzenie ruchu telefonicznego zarówno miejskiego, jak i między-miastowego;
- c) rozbudowę międzymiastowej sieci przewodów napowietrznych głównie za pomocą urządzeń telefonii nośnej w relacjach przeciążonych lub o większym natężeniu ruchu;
- d) unowocześnienie urządzeń central telegraficznych w celu usprawnienia ruchu i obniżenia kosztów eksploatacyjnych.

Uniezależnianie P. P. T. T. od dostaw zagranicznych realizowano przez oparcie projektowania i montażu urządzeń na siłach technicznych resortu oraz na wytwórczości krajowego przemysłu.

Budowa linii kabli dalekosiężnych prowadzona była etapami.

Podjęta w r. 1935 budowa 2-ej magistrali kabla dalekosiężnego Warszawa—Gdynia o ogólnej długości 384,1 km, została zrealizowana w 3-ch etapach: w roku 1935—na odcinku Łowicz—Krośniewice, długości 57,9 km; w roku 1936—na odcinku Krośniewice—Toruń, długości 106,5 km i w roku 1937—na odcinku Toruń—Gdynia, długości 219,7 km.

Stan sieci kabla dalekosiężnego na początku 1938 r. przedstawia poniższa mapka:

Równocześnie w dwóch etapach został ułożony kabel okręgowy pocztowo-kolejowy Warszawa—Żyrardów: w roku 1935—na odcinku Warszawa—Grodzisk, długości 31,7 km i w roku 1936—na odcinku Grodzisk—Żyrardów, o długości 15 km.

W roku 1933 ukończono budowę sieci kabli okręgowych na terenie Górnego Śląska, którego sieć telefoniczna w tymże okresie czasu została zautomatyzowana. W roku 1934 ułożono kabel okręgowy Warszawa—Otwock.

Wymienione odcinki kabli tak dalekosiejących jak i okręgowych zostały wyposażone w cewki pupinowskie produkcji krajowej.

Urządzenia stacji wzmacniakowych dla kabla dalekosieźnego Warszawa—Gdynia zaopatrzone w krajowej produkcji wzmacniaki, uruchamiając

pierwszą stację wzmacniakową własnej produkcji w Krośniewicach w 1937 r.

W związku z budową magistrali kabla dalekosieźnego Warszawa—Gdynia i prawie całkowitym wyczerpaniem obwodów kabla magistrali Warszawa—Mysłowice—Cieszyn, który był spupinizowany tylko w połowie, przeprowadzono pupinizację 2-iej połowy kabla tej magistrali, by uzyskać możliwość powiązania wystarczającą ilością obwodów obu magistrali kabli i powiększenia ilości obwodów czynnych w relacjach o intensywnym ruchu między miastowym. Pracę tę rozłożono na etapy, a mianowicie: w roku 1936—wykonano 2-gą pupinizację na odcinku Warszawa—Łódź—Piotrków. Pupinizacja dalszych odcinków przewidziana jest w r. 1938, na odcinku Piotrków—Mysłowice a w 1939—na od-

cinkach Mysłowice—Kraków, Mysłowice—Bielsko i Bielsko—Cieszyn.

Ożywienie ruchu telefonicznego miejskiego i międzymiastowego, przez odpowiednie usprawnienie jego obsługi i rozbudowę, oraz przez powiększenie ilości abonentów, dla uzyskania podstaw i możliwości finansowych do obniżenia stawek taryfowych, wymagało z jednej strony inwestowania poważnych sum na rozbudowę i techniczne usprawnienie urządzeń telefonicznych central miejskich i międzymiastowych, z drugiej zaś przez racjonalizację pracy uzyskania maksymalnego wykorzystania obwodów międzymiastowych.

Przy rozbudowie urządzeń stacyjnych główną uwagę zwrócono na miejscowości położone wzdłuż linii magistrali kablowej Warszawa—Mysłowice—Cieszyn oraz w granicach zasięgu tej magistrali, gdzie rozbudowano i zautomatyzowano ogółem 35 central miejskich o łącznej pojemności początkowej 29 200 numerów, w tym sieci okręgowe Górnośląska (10 800 numerów) i Zagłębia Dąbrowskiego (3 700 numerów); w miejscowościach tych równocześnie uruchomione zostały nowe centrale międzymiastowe, zbudowane według wymagań ostatniej wiedzy technicznej, pomiędzy którymi pierwsze miejsce zajęła centrala międzymiastowa w Warszawie, uruchomiona w roku 1935.

Automatyzacja i zwiększenie pojemności central telefonicznych umożliwiły przedsiębiorstwu szerszą akcję pozyskania abonentów przez zastosowanie propagandowych okresów bezpłatnego przyłączania abonentów na tych sieciach, a zarazem umożliwiło przejście z taryfy ryczałtowej na taryfę licznikową, jako korzystniejszą dla abonentów.

Te reorganizacje techniczne sieci poprzedzały z reguły obniżki taryf zarówno instalacyjnych, jak abonentowych i za rozmowy międzymiastowe. W wyniku tej akcji ilość abonentów miejskich, na sieciach państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta Telegraf i Telefon“, która w dniu I.I 1933 r. wynosiła liczbę — 72 600 abonentów, w dniu I.III 1938 r. wzrosła do liczby — 105 093 abonentów, t. j. o 45%.

Ilustrację tych zniżek stanowi poniższe zestawienie:

Opłaty taryfowe		r. 1932	r. 1938
Jednorazowe wstępne		od 150 do 250 zł	od 45 do 65 zł
Za rozmowy międzymiast.		od 0,60 do 6,60 zł	od 0,15 do 6,50 zł
Opłaty abonentowe	W sieciach z taryfą ryczałtową	od 6 do 48 zł	od 5 do 36 zł
	W sieciach z taryfą licznikową	od 9,80 do 15 zł (rok 1933)	od 6 do 13 zł

W roku 1934 wprowadzono tanie rozmowy międzymiastowe na odległości do 25 km, a w r. 1936, o czym już wyżej wspomniano, obniżono opłaty za rozmowy międzymiastowe na wszelkie odległości, ustalając zasadę liczenia czasu trwania

rozmów po upływie pierwszych 3 minut według pojedynczych minut. Ponadto od I.I 1937 r. wprowadzono specjalnie niską opłatę, wynoszącą zaledwie 40 % opłat normalnych, za rozmowy w porze nocnej.

Specjalną uwagę poświęcono połączeniom zagranicznym: wprowadzono połączenie ze wszystkimi krajami europejskimi z wyjątkiem Albanii i Litwy przy czym co do tej ostatniej, to w końcu marca 1938 poczyniono pierwsze kroki celem nawiązania łączności telekomunikacyjnej; rozszerzono również ruch telefoniczny w obrocie pozaeuropejskim tak, że obecnie Polska posiada połączenie z 42 krajami; zrealizowano także 2 połączenia tranzytowe przez Polskę: Paryż—Moskwa i Londyn—Moskwa.

Międzymiastowa sieć przewodów napowietrznych uległa również znacznej poprawie tak pod względem swej zdolności przepustowej jak i jakości przenoszenia rozmów.

Zdolność przepustową sieci podniesiono częściowo przez dobudowanie dodatkowych przewodów o łącznej długości ok. 10 300 km pojedynczego drutu, głównie zaś, przez instalowanie urządzeń telefonii nośnej. Uruchomiono ogółem w okresie sprawozdawczym 12 instalacji telefonii nośnej jednokanałowej i 2 instalacje 3-kanałowe, te ostatnie—specjalnie dla zaspokojenia ruchu telefonicznego portu gdyńskiego.

Jakość przenoszenia rozmów polepszano częściowo przez ubrązowanie przewodów, częściowo przez wymianę przedziewiałych drutów stalowych na nowe i wreszcie przez zainstalowanie wzmacniaków telefonicznych stałych i sznurowych w centralach o większym natężeniu ruchu tranzytowego.

Podniesienie rentowności telegrafu uzyskano przez usprawnienie ruchu i obniżenie kosztów eksploatacyjnych w drodze zainstalowania w większych centralach telegraficznych łącznic koncentracyjnych, które przyczyniły się do usprawnienia obsługi aparatów i umożliwiły zredukowanie ilości zainstalowanych na centralach aparatów do liczby odpowiadającej warunkom normalnego ruchu, oraz w drodze zastąpienia kosztownych i uciążliwych w obsłudze baterij ogniów do zasilania obwodów telegraficznych prostownikami stykowymi, wreszcie w połączeniach o słabym ruchu telegraficznym wprowadzono wymianę telegramów przez telefon.

Zmiana przewodów przedziewiałych i ubrązowanie żelaznych oraz wycofanie aparatów telegraficznych i telefonicznych przestarzałych typów stanowiły fragment prac i nakładów, które przedsiębiorstwo ponosi już od szeregu lat dla zatarcia tego piętna, jakie wywarły na całości naszych urządzeń telekomunikacyjnych czasy zaborcze i okupacyjne.

Specjalną uwagę zwrócono na usprawnienie ruchu telegraficznego w obrocie zagranicznym, wykorzystując w tym celu najnowsze zdobycze techniki telegrafowania po obwodach kabla dalekosiężnego. Uruchomienie w Warszawie, Krakowie i Katowicach aparaty telegrafii harmonicznej produkcji krajowej na 12 połączeń, umożliwiło przełączenie na kabel dalekosiężny Warszawa —

Mysłowice — Cieszyn najważniejszych połączeń z sąsiednimi krajami zagranicznymi i w ruchu krajowym.

Wreszcie w r. 1936 uruchomiono urządzenie fototelegrafii, za pomocą którego uzyskano połączenie z europejską siecią fototelegraficzną.

W celu ożywienia ruchu telegraficznego obniżono opłaty zasadnicze za telegram z 0,50 do 0,25 zł, rocznie za umówiony adres — z 50 do 30 zł i depozyt za pośląca z 8 zł do 3 zł. Wprowadzono telegramy XLT i ELT za niższą opłatą, oraz telegramy nadawane w pociągach i za pośrednictwem poczt peronowych.

W zakresie radiokomunikacji uruchomiono szereg nadajników krótkofalowych, średnifalowych i długofalowych o łącznej mocy około 95 KW.

Równolegle uruchomiono szereg odbiorników długofalowych i krótkofalowych.

Dzięki rozbudowie urządzeń radiokomunikacyjnych zwiększyła się ilość krajów, z którymi utrzymywana jest wymiana korespondencji radiotelegraficznej, przy czym przeciętny roczny przyrost korespondencji w ostatnich 5 latach wynosi 8%. Obecnie utrzymywane są następujące bezpośrednie połączenia: z Francją, Anglią, Szwajcarią, Węgrami, Austrią, Szwecją, Danią, Jugosławią, Holandią, Watykanem, Hiszpanią, Włochami, Bułgarią, Turcją, Norwegią, Stanami Zjednoczonymi, Japonią, Syrią, Brazylią, Argentyną i Egiptem, z których połączenia z Norwegią, Brazylią, Argentyną, Egiptem, Hiszpanią i Bułgarią uruchomione zostały w ostatnim 5-cio leciu.

Z ogólnej ilości korespondencji radiotelegraficznej 70% wymieniane jest przy pomocy urządzeń długofalowych, a 30% przy pomocy krótkofalowych.

Innowacją w zakresie korespondencji radiotelegraficznej było podjęcie na szerszą skalę wymiany korespondencji ze statkami na morzu, której rozmiary zwiększają się z chwilą uruchomienia stacji odbiorczej morskiej.

Zasięg wymiany radiotelefonicznej pomiędzy Gdynią i innymi miastami Polski a statkami na Bałtyku do chwili uruchomienia stacji odbiorczej wynosi 100 mil morskich.

Dla potrzeb rozwijającej się komunikacji lotniczej, uruchomiono w 1936 r. wymianę radiotelegraficzną między stacjami lotniskowymi a samolotami, posiadającymi odpowiednie urządzenia pokładowe, przy czym urządzenie te wykorzystywane są również do obsługi pasażerów.

Rozbudowa urządzeń radiokomunikacyjnych pozwoliła na wykorzystanie w szerszym stopniu istniejących możliwości tranzytowych, dzięki czemu zaznacza się z roku na rok wzrost korespondencji tranzytowej. Wzrost korespondencji tranzytowej w roku 1936/37 w porównaniu do 1932/33 wynosi 200%, a w porównaniu do roku 1935/36 — 23%.

Radiofonizacja kraju w szerszej skali, rozumiana z jednej strony jako zwiększenie ilości radioabonentów, z drugiej zaś jako nadanie szybszego

tempa rozbudowie i zwiększeniu zasięgu polskich stacji radiofonicznych, skłoniły Rząd w r. 1935 do wykupu większości portfelu akcyjnego S-ki Akc. „Polskie Radio” z rąk prywatnych akcjonariuszów.

Po wykupie większości akcji Polskiego Radia w zakresie inwestycji uruchomiono stację Warszawa II o mocy 7 kW oraz zwiększono moc radiostacji w Wilnie i Lwowie z 16 kW na 50 kW, a w trakcie budowy są stacje telewizja w Warszawie oraz radiofoniczna w Baranowiczach i Łucku, Podwyższona jest również moc stacji poznańskiej, krakowskiej i rasyńskiej.

Dzięki polityce taryfowej, która poszła po linii ulg taryfowych dla niezamożnej ludności rolniczej i robotniczej, ilość radioabonentów od chwili wykupu Polskiego Radia zwiększyła się o 504 tys. i wynosiła na 1 marca 1938 r. — 907 762. W liczbie tej abonentów opłacających abonament według stawek dla urządzeń bezlampowych (I zł) było około 337 tys.

W zakresie polityki programowej, czyniąc zadość postulatowi opinii społecznej, przeprowadzono podział programów pomiędzy stacjami w ten sposób, że stacja Warszawa—Raszyn przeznaczona została dla programu ogólnopolskiego, zaś stacja Warszawa II nadaje program specjalnie dla inteligencji.

Aby umożliwić słuchanie polskich audycji Polakom zamieszkałym za granicą, wprowadzono specjalne programy dla Polaków za granicą, które są nadawane za pośrednictwem stacji krótkofalowych, a których zasięg obejmuje zamorskie skupienia Polaków.

Zrealizowanie zamierzonej budowy radiofonicznego ośrodka krótkofalowego zaspokoi najzupełniej potrzeby Państwa w zakresie kontaktu kulturalnego za pomocą radia z Polonią zagraniczną przez umożliwienie poza programami specjalnymi równoległego nadawania ogólnych programów polskich na długich i krótkich falach.

* * *

KRAJOWA PRODUKCJA SPRZĘTU TELETECHNICZNEGO.

W całokształcie prac resortu w dziedzinie inwestycji technicznych, specjalne zadania i rola przypadła krajowej produkcji sprzętu teletechnicznego.

Na terenie przemysłu teletechnicznego ostatnie 5-cio lecie jest okresem postępu i rozkwitu, do czego w znacznej mierze przyczyniło się zapotrzebowanie sprzętu w związku z akcją inwestycyjną P. P. T. T., będącego najpoważniejszym odbiorcą wyrobów tego przemysłu.

Ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej w Polsce wynosił w roku 1932—54, w r. 1936—72 (rok 1929=100), wzrost zatem wynosił 33%. Natomiast wartość produkcji teletechnicznej, radiotechnicznej i kablowej (wg. danych Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych) wynosiła:

R o k	Teletech- nika	Radio- technika	Kabl.	R a z e m
	w m i l o n a c h z ł			
1932	3,3	2,1	8,6	14,—
1933	5,8	6,5	12,2	24,5
1934	4,1	8,7	19,3	32,1
1935	5,6	18,7	24,3	48,8
1936	5,—	33,8	34,6	73,4

Z powyższego wynika, że wzrost wartości produkcji krajowej wyniósł w omawianym okresie 524%.

Powyższe dane dotyczą wartości wyrobów, uwzględniając jednak, że ceny po kryzysie dość znacznie spadły, wzrost ilościowy produkcji krajowej jest większy.

Niezależnie od rozwoju ilościowego, postęp techniczny zaznaczył się w rozszerzeniu zakresu produkcji i jej „ukrajowieniu”, polegającym na tym, że w kraju nie tylko montuje się wyroby, lecz używa się do ich produkcji coraz więcej surowca krajowego, tak, że nawet w wypadku sprowadzania niektórych części z zagranicy większość procesów fabrykacyjnych wykonywana jest w kraju. Przykładem tego jest dostawa sprzętu w związku z jedną z najpoważniejszych inwestycji dokonywanych obecnie przez P. P. T. T., mianowicie kablowaniem linii telefonicznych międzymiastowych.

Dla budowy kabla Warszawa—Śląsk używano jedynie kabli wyrobu krajowego, podczas gdy wzmacniaki i cewki Pupina były importowane. W kablu Warszawa—Gdynia wzmacniaki są produkcji krajowej, a cewki Pupina są w kraju montowane.

Produkcja cewek Pupina rozpoczęta została w kraju w r. 1934. Obecnie w kraju wykonywane jest jedynie nawijanie i montaż ostateczny cewek, przy czym rdzenie jak drut nawojowy jest importowany z zagranicy. Zamierzone jest jednak w najbliższym czasie przejście na drut krajowy, a w dalszej przyszłości używanie również rdzeni z krajowego żelaza magnetycznego. Produkcja ta stoi na poziomie wymagań techniki. Uruchomienie tej produkcji pozwoliło ulokować w kraju dotychczas zamówienia na znaczne sumy.

Lampy nadawcze—nie były dawniej w Polsce wcale produkowane. Produkcję tę rozpoczęto w jesień 1935 r. od montażu. Dotychczas produkcja oparta jest o półfabrykaty importowane, prowadzone są jednak prace, zmierzające do przejścia w miarę możliwości na surowce przygotowywane przez przemysł krajowy.

Produkcja krajowa opanowała całkowicie produkcję łącznic międzymiastowych oraz małych łącznic automatycznych i łącznic abonenckich (w oparciu o rozwiązania konstrukcyjne własne). Przygotowano się również do wykorzystania w pełnej mierze uprawnień, wynikających z umowy zawartej z angielskim Trustem (1931 r.) w celu produkcji dużych łącznic automatycznych miejscowych.

W stadium przygotowawczym znajdują się prace nad produkcją w kraju dalekopisów, mających specjalnie doniosłe znaczenie dla P. P. T. T.

Produkcję aparatów telefonicznych i sprzętu zmodernizowano i ujednostajniono.

Ponadto uporządkowano sprawę obsługi technicznej P. P. T. T. pod względem dostarczania części zapasowych i zamiennych dla różnego typu aparatów, nie mających przed sobą szerszej przyszłości, lecz znajdujących się w znacznej liczbie w eksploatacji na sieciach pocztowych (aparaty telegraficzne Morsa i Juza).

Bardzo ważne znaczenie dla rozwoju polskiego przemysłu telekomunikacyjnego ma należyty rozwój przemysłów pomocniczych, dostarczających surowce, półfabrykaty, przyrządy pomiarowe i części do fabryk sprzętu telekomunikacyjnego.

* * *

INWESTYCJE BUDOWLANE

Inwestycje budowlane w okresie sprawozdawczym wyraziły się wzniesieniem budynków dla urzędów pocztowo-telekomunikacyjnych w następujących miejscowościach: w Sandomierzu, Dąbrowie Górniczej, Gdyni, Krakowie, Mikołowie, Szopienicach, Piekarach Śląskich, Sokółce, Porycku, Iwoniczu, Przemyślu, Krynicy, Ciechocinku, Sosnowcu, Krośniewicach, Warszawie I i budynków mieszkalnych w Boernerowie.

Kubatura wymienionych inwestycji budowlanych wynosi łącznie ponad 89 000 metrów³, a koszt w zaokrągleniu— 5 700 000 zł. W r. 1933 ukończono definitywnie budowę gmachu Urzędu Telekomunikacyjnego w Warszawie o kubaturze zgórz 120 000 m³.

W ostatnim okresie ukończono i oddano do użytku budynki dla urzędów pocztowych we Włocławku, Pińsku, Równem, Kazimierzu Dolnym, Dziedzicach, Wiśle i Bydgoszczy, a oprócz tego budynku dla Głównej Składnicy Materiałów Poczty w Warszawie i domu mieszkalnego przy ul. Ludnej 4 w Warszawie. Ukończono również budowę budynków dla szeregu stacji automatycznych sieci okręgowej, a mianowicie: w Grodzisku, Pruszkowie, Milanówku, Podkowie Leśnej i Skolimowie oraz kiosków pocztowych w Warszawie, Poznaniu, Łodzi, Łucku i Równym.

Kubatura oddanych do użytku pomieszczeń wynosi około 97 790 m³, a koszt — około 5 000 000 zł.

W najbliższym okresie ukończone zostaną budynki w Lidzie, Baranowiczach, Łucku, Stanisławowie, Katowicach (przebudowa), Gdyni (rozbudowa), Pucku, Starogardzie, Świeciu i Gdyni—Orłowie (rozbudowa).

Ponadto w trakcie budowy znajdują się budynki dla Państwowego Instytutu Telekomunikacyjnego (rozbudowa), domów mieszkalnych w Warszawie i w Gdyni, stacji automatycznej w Piasecznie i Inne — o kubaturze łącznej około 130 260 m³, kosztem około 6 500 000 zł.

Poza tym kontynuowana jest budowa Central-

nego Dworca Poczтового w Warszawie o kubaturze ok. 350 000 m³. Zaliczać się ona będzie do największych inwestycji budowlanych P. P. T. T. Przy budowie tej uwzględniane są ostatnie zdobycze techniki, jakie na Zachodzie Europy znalazły w dziedzinie tej zastosowanie.

Oddanie do użytku tego kompleksu zabudowań pocztowych wpłynie niezawodnie na znaczne usprawnienie ruchu przesyłek pocztowych.

W chwili obecnej wykańczany jest budynek administracyjny oraz wznosi się ponad torami linii średnicowej konstrukcję stalową urzędu dzielnicowego wraz z urzędem celnym od strony Alei Jerozolimskiej.

Ukończenie całości zabudowań Centralnego Dworca Poczтового zależne jest od postępu robót przy budowie Warszawskiego Węzła Kolejowego i nastąpi przypuszczalnie w 1940 r.

Poza pracami już dokonanymi i mającymi na celu ułatwienie sytuacji lokalowej, zamierzenia w dziale budowlanym idą w tym kierunku, aby w miarę możliwości wszystkie placówki p.-t. mieściły się we własnych budynkach. Dlatego też przede wszystkim budowane będą pomieszczenia dla urzędów I i II klasy, składnic materiałów pocztowych i teletechnicznych, urzędów przewozowych, dworcowych, dyrekcji o. p. i t., następnie dla urzędów niższych klas, zależnie od potrzeb lokalnych, wreszcie domy mieszkalne.

Rezultaty działalności budowlanej P. P. T. T. za ubiegłe 5-ciolecie, aczkolwiek dość okazałe w stosunku zwłaszcza do lat dawniejszych, uznać należy jeszcze za niewystarczające z punktu widzenia istotnych potrzeb, gdyż plan całokształtu inwestycji uwzględniać musi nie tylko wyrównanie olbrzymich braków, ale i podążanie za rozwojem służby, która, zwłaszcza w dziedzinie telekomunikacji, stawia wciąż nowe wymagania.

* * *

FINANSE

Akcja nad upowładkowaniem stanu finansowego przedsiębiorstwa, idąca w szczególności w kierunku zlikwidowania nagromadzonych w ciągu szeregu lat wierzytelności i długów, przyniosła konkretne rezultaty.

O wynikach tej akcji świadczy następujący stan wierzytelności i długów przedsiębiorstwa:

- a) na koniec roku budżetowego 1933/34 wierzytelności przedsiębiorstwa wynosiły 12 140 tys. zł, na koniec zaś roku budżetowego 1936/37 stan ich zmniejszył się o 9 761 tys. zł i wynosił 2 379 tys. zł;
- b) na koniec roku budżetowego 1933/34 długi przedsiębiorstwa, nie licząc długów na r-ku bieżącym P. K. O., wynosiły 61 371 tys. zł, na koniec roku budżetowego 1936/37 stan ich zmniejszył się o 53 281 tys. zł i wynosił 8 090 tys. zł.

Wyniki takie osiągnięto częściowo dzięki efektywnej, normalnej spłacie długów przedsiębiorstwa i jego wierzytelności, częściowo zaś dzięki przeprowadzeniu szeregu operacji o charakterze rozrachunkowym.

Do ważniejszych z tych operacji należy:

- a) zarachowanie, na podstawie ustawy o dodatkowych kredytach na rok 1934/35, do wpływów przedsiębiorstwa sumy 13 941 tys. zł oraz do rozchodów sumy 7 048 tys. zł i zaliczenie różnicy w sumie 6 893 tys. zł jako wpłaty przedsiębiorstwa do Skarbu Państwa;
- b) skreślenie w r. 1935/36 przez Ministra Skarbu sumy 21 500 tys. zł, stanowiącej dług przedsiębiorstwa, zaciągnięty z Funduszu F (pożyczki stabilizacyjnej) na budowę kabla telefonicznego Warszawa—Cieszyn;
- c) skreślenie przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Skarbu w r. 1935/36 sumy 6 747 tys. zł, stanowiącej resztę długu przedsiębiorstwa w stosunku do Polskich Kolei Państwowych za przewóz poczty w r. 1928.

Dalszym etapem tej akcji było zarządzenie Ministra Poczty i Telegrafów z dnia 10 listopada 1936 r. o umarzeniu nieściągalnych wierzytelności państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, które ma zastosowanie do wierzytelności przedsiębiorstwa, narastających w toku normalnej działalności eksploatacyjnej.

Podobny charakter posiada również akcja, zmierzająca do zmniejszenia zadłużenia przedsiębiorstwa na rachunku bieżącym w P. K. O.

Z kredytu tego przedsiębiorstwo zmuszone jest korzystać z powodu braku kapitału obrotowego.

Średnia miesięczna stanu zadłużenia P. P. T. T. w P. K. O. w milionach złotych.

Przedstawione na zamieszczonym wyżej wykresie zmniejszenie zadłużenia przedsiębiorstwa w P. K. O. w ostatnich latach zostało osiągnięte dzięki zrationalizowaniu i przyśpieszeniu obiegu pieniądza w aparacie pocztowym, na co złożyło się cały szereg zarządzeń natury organizacyjnej.

O sprawności eksploatacyjnej przedsiębiorstwa, która nie została zachwiana nawet w latach ciężkiego przesilenia gospodarczego, świadczą wpłacane corocznie do Skarbu Państwa nadwyżki finansowe, które za rok 1933/34 wynosiły: 11 468 tys. zł, za rok 1934/35—15 482 tys. zł, za rok 1935/36—22 018 tys. zł, za rok 1936/37—23 824 tys. zł, a za rok 1937/38 z górą 24 milj. zł.

Nadwyżka, wpłacana do Skarbu Państwa, nie daje jednak całkowitego obrazu daniny, jaką przedsiębiorstwo ponosi na rzecz Państwa. Istnieje bowiem cały szereg ulg, udzielanych w postaci niepełnopłatnych lub bezpłatnych świadczeń na rzecz władz, instytucyj państwowych, jak również niektórych sfer społeczeństwa, które posiadają nie jako charakter subwencyjny i wpływają w ostatecznym wyniku na zmniejszenie dochodów przedsiębiorstwa, a tym samym i na wysokość wypracowywanej nadwyżki finansowej, wpłacanej do Skarbu Państwa.

Do najważniejszych świadczeń tego rodzaju należą czynności na rzecz Pocztowej Kasy Oszczędności.

Uprzywilejowanie, z jakiego korzysta P. K. O. w zakresie odpłatności świadczeń P. P. T. T., polega na tym, że przedsiębiorstwo w umowach zawieranych, stosownie do art. 24 ustawy o poczcie, telegrafii i telefonii z P. K. O., ustalających wysokość i sposób regulowania należności za świadczenia, nie zdołało dotychczas uzyskać od P. K. O. odpowiedniego ekwiwalentu za swe świadczenia.

Podobny charakter posiadają świadczenia na rzecz władz i urzędów państwowych.

Do dnia 1 kwietnia 1934 r. władze i urzędy państwowe przesyłały bezpłatnie przesyłki listowe. Od dnia 1 kwietnia 1934 r. wprowadzono opłaty dla listów zwykłych w wysokości 1 gr, a dla listów poleconych w wysokości 2 gr. Stawki te, poczynając od 1 kwietnia 1935 r., podniesiono na 6 i 13 gr. Jakkolwiek w tym okresie sprawa odpłatności świadczeń przedsiębiorstwa posunięta została znacznie naprzód, jednakże mimo to, obliczając należność przedsiębiorstwa za świadczenia na rzecz władz i urzędów państwowych według pełnych stawek taryfowych, można stwierdzić, że ubytek przedsiębiorstwa powodowany tymi świadczeniami wyniósł w roku budżetowym 1936/37 sumę około 15 milionów zł.

Oprócz tych świadczeń przedsiębiorstwo wykonuje cały szereg czynności bezpłatnie na podstawie ustawy o poczcie, telegrafii i telefonii lub innych tytułów ustawowych, jak np. przesyłki listowe z doniesieniami o chorobach zakaźnych i zawodowych oraz o zaraźliwych zwierzęcych i roślin, urzędowe zwykłe i polecane przesyłki listowe oraz paczki przesyłane między P. K. O. a placówkami pocztowymi, telegramy Państwowego Instytutu Meteorologicznego, jego stacyj i obserwatorów

oraz zawiadowców portów lotniczych użytku publicznego, telegramy i doniesienia telefoniczne wysyłane do właściwych władz o pomoc w przypadkach napadów rabunkowych, pożarów, epidemij, katastrof, nieszczęśliwych wypadków lotniczych i przymusowych lądowań, jak również innych nieszczęść, spowodowanych żywiołowymi zdarzeniami i t. p.

W sumie z tytułu świadczeń niepełnopłatnych i bezpłatnych przedsiębiorstwo ponosi w dochodach ubytek, wyrażający się kwotą około 26 milion. zł rocznie.

Aby mieć właściwy pogląd na rozmiary nadwyżki eksploatacyjnej wypracowywanej przez przedsiębiorstwo, należałoby do faktycznej wpłaty przedsiębiorstwa do Skarbu Państwa dodać sumę ubytku w dochodach, spowodowaną świadczeniami niepełnopłatnymi i bezpłatnymi.

Tak znacznym świadczeniem finansowym, jakie przedsiębiorstwo oddawało na rzecz Państwa i gospodarstwa społecznego towarzyszyły mimo wszystko dość znaczne wydatki, przeznaczane corocznie na inwestycje.

* * *

POLITYKA PERSONALNA

W zakresie spraw personalnych usunięto różnicę ustawaodawstwa, które niejednokrotnie było pochodzenia jeszcze zaborczego, wprowadzając z dniem 1 lutego 1934 r. jednolite przepisy o stosunku służbowym pracowników państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” i uposażeniu.

W polityce uzupełnień kierowano się dostosowaniem stanu personelu do faktycznych potrzeb służby, przy uwzględnieniu momentu rozwojowego P. P. T. T.

Kwalifikacje ogólne i zawodowe pracowników w stosunku do r. 1933 podniesiono ilościowo i jakościowo, co ilustruje poniższe zestawienie:

Rok	Ilość pracowników umysłowych	W y k s z t a ł c e n i e :			
		wyższe	pełne średnie	niepełne średnie	niższe
1933	14,693	315	2,177	2,130	10,071
1937	15,827	642	5,229	3,017	6,441
wzrost	1,134	327	3,052	877	3,630

Państwowa Szkoła Teletechniczna dostarczyła przedsiębiorstwu w ciągu 5 lat 200 absolwentów, Instytut Administracyjno-Gospodarczy—190 i kursy Juza w Zegrzu—200 wyszkolonych pracowników.

W związku z reformą szkolnictwa Państwowa Szkoła Teletechniczna przekształcona została na Liceum Telekomunikacyjne, które zwiększył liczbę słuchaczy dla zaspokojenia wzmożonego zapotrzebowania personelu a ponadto w roku szkolnym 1937/38 uruchomiono drugie liceum telekomunikacyjne w Krakowie oraz w 4 uruchomionych gimnazjach elektrycznych wprowadzono spe-

cializację w teletechnice (w Krakowie, Lwowie, Bydgoszczy i Lublinie).

Aby zapewnić dopływ kandydatów z wyższym wykształceniem technicznym przyznawano corocznie studentom poświęcającym się specjalizacji w teletechnice i mechanikom kilka stypendiów oraz resort poparł wysiłki Politechniki Lwowskiej zmierzające do utworzenia katedry prądów słabych i radiotechniki.

Rozporządzeniem Ministra Poczty i Telegrafów z dn. 17 grudnia 1937 r. utworzono bezwzrotne stypendia dla studentów politechnik (wydz. elektrycznych — oddział telekomunikacji, mechanicznych oraz inżynierii lądowej i architektury), uniwersytetów (wydz. prawnych) i wyższych szkół handlowych, których liczbę na każdy rok budżetowy określa Minister Poczty i Telegrafów.

Podjęto również w szerszej skali reformę szkolnictwa zawodowego przez utworzenie Pocztoowego Ośrodka Szkolnego, który, poza oparciem szkolnictwa na nowych metodach szkolenia i nadania nowych ram dla dokształcania zawodowego,

ma również za zadanie podjęcie akcji w zakresie zrewidowania programów, opracowania podręczników szkolnych i scentralizowanie zagadnienia dokształcania zawodowego, zwłaszcza w zakresie doszkalania kandydatów na stanowiska kierownicze i kontrolne.

Ponieważ służba łączności posiada duże znaczenia dla obrony Państwa, przeto położono duży nacisk na dobre zorganizowanie Pocztoowego Przynależenia Wojskowego. Osiągnięto to przez powołanie w 1933 r. Zarządu Głównego, który objął kierownictwo nad całokształtem prac zarówno organizacyjnych, jak i wyszkoleniowych w zakresie przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego, które przed tym takiego jednolitego kierownictwa nie posiadały.

Dzięki temu Pocztoowe Przynależenie Wojskowe skupiło w swoich szeregach prawie wszystkich pracowników p.-t. i obecnie jest najpoważniejszą organizacją społeczną na terenie przedsiębiorstwa, rozwijającą równocześnie prace kulturalno-oświatowe.